

Дело C-393/20

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

18 август 2020 г.

Национална юрисдикция:

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie (Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

7 август 2020 г.

Ищци:

T.B. и D. sp. z o.o.

Отвeтник:

G. I. A/S

Анонимизиран текст

[...]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

7 август 2020 г.

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie V Wydział Gospodarczy (Районен съд Краков — Краков център, V-то Търговско отделение) [...] [съдебен състав]

след като на 7 август 2020 г. в Краков разгледа [...] [отбелязвания с процесуален характер]

съединените дела, образувани

по имуществени искове на T. B. и D. sp. z o.o. със седалище в J.

срещу G. I. A/S със седалище в K. (Кралство Дания)

определи:

I. На основание член 267 [ДФЕС] отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

- 1) Трябва ли член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела да се тълкува в смисъл, че на него може да се позове лице, което срещу извършване на услуги — в полза на пряко увреденото лице в пътнотранспортно произшествие във връзка с причинената вреда — е придобило правото да претендира изплащане на обезщетение, но не извършва професионална дейност по предявяване на претенции за обезщетение към застрахователи, и което предявява иск пред съда по седалището си срещу застрахователя по застраховката за гражданска отговорност на извършителя на произшествието, седалището на който застраховател е на територията на друга държава членка?
- 2) Трябва член 7, точка 2 или член 12 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела да се тълкува в смисъл, че на него може да се позове лице, което чрез договор за прехвърляне на права е придобило вземане от увреденото в пътнотранспортно произшествие лице, за да предяви пред съда на държавата членка по мястото на настъпване на събитието иск за гражданската отговорност срещу застрахователя на извършителя на пътнотранспортното произшествие, седалището на който застраховател е на територията на друга държава членка, различна от тази по мястото на настъпване на събитието?

[...] [отбелязвания с процесуален характер]

[Ориг. 2]

Мотиви

към определението от 7 август 2020 г.

I. Предмет на спора и релевантни факти:

1. Производството по съединените дела се води по искове, предявени от две предприятия, T. V. и D. sp. z o.o. със седалище в J., срещу ответника G. I. A/S със седалище в K. (Дания). И по двете съединени дела ищците претендират

обезщетения за вреди, причинени при пътнотранспортни инциденти от застраховани от ответника извършители.

2. Дело [...] [№ 1]

2.1. На 19 октомври 2018 г. Т. В. предявява иск срещу ответника за заплащане на сумата от 501 полски злоти (PLN). В обосновката си ищецът твърди, че на 12 декември 2017 г. е настъпил пътнотранспортен инцидент, в резултат на който е повредено превозно средство, собственост на увреденото лице К. W. От приложенията към иска документи е видно, че до инцидента се е стигнало в К. (Полша), участващите в сблъсъка превозни средства са регистрирани на територията на Полша, а водачите на превозните средства са полски граждани. Причинителят на вредата, Р. Р., притежава застраховка за гражданска отговорност, издадена от ответното дружество застраховател. Ответникът изплаща като обезщетение сумата от 1 301,17 PLN. Според ищеца обезщетението е занижено. Ищецът, който професионално извършва дейност по оценка на риска и остойностяване на нанесени щети, придобива от увреденото лице правото да претендира останалата част от обезщетението по силата на договор за прехвърляне на вземане.

2.2. Пълномощникът на ответника оспорва иска и твърди, че трябва да бъде отхвърлен поради липса на компетентност на националните съдилища. Ответникът се позовава на съображенията, съдържащи се в решение на Съда на ЕС от 31 януари 2018 г. по дело C-106/17. Тъй като ищецът професионално извършвал дейност по придобиване на права за претендиране на обезщетения, той не можел да се ползва със специална защита, каквато е *forum actoris*, и трябвало да предяви иск срещу застрахователя пред съда по мястото, където се намира седалището му. Ответникът представя редица решения, постановени от полски общи съдилища в случаи с аналогична фактическа обстановка^[...] [препращане към националната съдебна практика].

2.3. В становище от 24 юли 2019 г. ищецът посочва, че на територията на Полша ответникът извършва дейност чрез дружеството С. Р. sp. z o.o. и това обосновава компетентността на националните съдилища. Освен това от член 12 от Регламент № 1215/2012 било видно, че срещу застрахователя може да се предяви иск пред съда по мястото, където е настъпило събитието.

3. Дело [...] [№ 2]

3.1. На 8 май 2019 г. D. sp. z o.o. със седалище в J. предявява иск срещу ответника за заплащане на сумата от 1 626,95 PLN. В обосновката си ищецът посочва, че на 7 юли 2017 г. е настъпило произшествие, в **[Ориг. 3]** в резултат на което е било повредено превозното средство на увредените лица М. и Е. С. Причинителят на инцидента притежава застраховка за гражданска отговорност, издадена от ответното дружество. От приложенията към иска

документи е видно, че до инцидента се е стигнало в Ś. (Полша), участващите в сблъсъка превозни средства са регистрирани на територията на Полша, а водачите на превозните средства са полски граждани. За времето на ремонта на превозното средство увредените лица наемат заместващо превозно средство от ищеца. Ответникът оспорва размера на разходите за наем на заместващото превозно средство, които възлизат на 2 558,40 PLN, и плаща на това основание само 931,45 PLN. На 4 март 2019 г. увредените лица сключват с ищеца договор за прехвърляне на остатъка от вземането за разходите за наем на заместващо превозно средство.

3.2. Пълномощникът на ответника оспорва иска и твърди, че трябва да бъде отхвърлен поради липса на компетентност на националните съдилища. Ответникът се позовава на съображенията, съдържащи се в решение на Съда на ЕС от 31 януари 2018 г. по дело C-106/17. Тъй като ищецът професионално извършвал дейност по придобиване на права за претендиране на обезщетения, той не можел да се ползва от възможността за предявяване на искове пред съд, намиращ се в различна държава членка от тази по седалището на застрахователя. В подкрепа на своето твърдение ответникът представя редица решения, постановени от общи съдилища в случаи с аналогична фактическа обстановка.

3.3. В становища от 3 декември 2019 г. и 4 март 2020 г. ищецът твърди, че не може да бъде считан за субект, равностоен на ответника. Ищецът всъщност бил само ремонтно предприятие, предлагащо възможност за безкасов ремонт на превозно средство. Не изкупувал права за претендиране на обезщетение с цел предявяването им по съдебен ред. След като ответникът извършвал своите услуги на територията на Полша, той трябвало да отчете необходимостта на увредените лица и субектите, действащи от тяхно име, да се осигури възможност за предявяване на искове пред националния съд. Ищецът също така посочва, че основание за компетентност предоставя разпоредбата член 12 от Регламент № 1215/2012.

3.4 В съдебното заседание, проведено на 31 юли 2020 г., пълномощникът на ищеца подчертава, че ако искът бъде отхвърлен, увредените лица ще се окажат в трудно положение. Ремонтните предприятия няма да могат да извършват безкасови услуги предвид трудностите, свързани с предявяването на претенции в чужбина. Чакането на плащане на обезщетение от чуждестранен застраховател отнема няколко месеца, докато увредените лица в настоящия контекст често сами не разполагат със средства за ремонт на превозното средство или пък за наемане на заместващо превозно средство.

II. Приложимо право

Право на Европейския съюз

4. Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и

изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1, наричан по-нататък „Регламентът“).

4.1. Член 4, параграф 1:

[Ориг. 4] „При условията на настоящия регламент, искове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

4.2. Член 5, параграф 1:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава.“

4.3. Член 7, точка 2:

„Срещу лице, които има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в друга държава членка [...] по дела относно неправомерно увреждане, деликт или квазиделикт — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.

4.4. Член 8, точка 2:

„Срещу лице с местоживеене в държава членка може също така да бъде предявен иск [...] като трета страна по дело за поръчителство или гаранция или в друго производство на трета страна, в съда, сезиран с първоначалното дело, освен ако тези производства са образувани единствено с цел това лице да бъде отклонено от подсъдността на съда, който би бил компетентен по неговото дело“.

4.5. Член 11, параграф 1, буква б):

„Срещу застраховател с местоживеене в държава членка може да бъде предявен иск [...] в друга държава членка в случай на искове, предявени от притежателя на полицата, застрахования или трето ползващо се лице, в съдилищата по мястото, където ищецът има местоживеене“.

4.6. Член 11, параграф 2:

„Застраховател, който няма местоживеене в държава членка, но има клон, агенция или друго представителство в една от държавите членки, по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клона, агенцията или представителството, се счита, че има местоживеене в тази държава членка“.

4.7. Член 12:

„По отношение на застраховка за отговорност или застраховка на недвижима собственост срещу застрахователя може наред с това да бъде

предявен иск в съдилищата, където е настъпило вредоносното събитие. Същото се прилага и ако движимо и недвижимо имущество се покрива от една и съща застрахователна полица и двете са неблагоприятно засегнати от едно и също застрахователно събитие.“

4.8 Член 13:

„1. По отношение на застраховка за отговорност застрахователят също така може, ако законът на съда го позволява, да бъде привлечен в производство, което увредената страна е започнала срещу застрахования..

2. Членове 10, 11 и 12 се прилагат по отношение на искове, предявени от увредената страна пряко срещу застрахователя, когато такива преки искове са разрешени.“

[Ориг. 5]

Полското право

5. Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Граждански кодекс от 23 април 1964 г., Dz.U., 1964 г., № 16, позиция 93).

5.1. Член 509:

„1. Кредиторът може без съгласието на длъжника да прехвърли вземането на трето лице (прехвърляне на вземане), освен ако това би противоречало на закона, съдържанието на договора или естеството на задължението.

2. Едновременно с вземането върху приобретателя преминават всички свързани с него права, и по-специално да иска лихви за забава.“

5.2. Член 822, параграф 4 от Гражданския кодекс:

„Лицето, което има право на обезщетение във връзка с уговореното събитие по договора за застраховка за гражданска отговорност, може да предяви претенция за обезщетение пряко към застрахователя.“

III. Мотиви за отправянето на преюдициалните въпроси

Общи съображения

6. Общото в съединените за разглеждане дела е обстоятелството, че се отнасят за сблъсъци на пътя, до които се е стигнало на територията на Полша, като в тях участват само полски граждани и регистрирани в Полша превозни средства. Ищците са субекти, които въз основа на договор за прехвърляне на вземане придобиват правото да претендират изплащане на обезщетение.

7. В Полша е обичайна практика увредените лица от пътнотранспортни произшествия, при които вредите се покриват от застраховката за гражданска отговорност, да използват услугите на ремонтни предприятия и субекти, които безкасово отдават под наем заместващо превозно средство, а предоставящите такива услуги субекти искат обезщетението пряко от застрахователя на лицето, нанесло вредата.
8. Съмненията относно компетентността на националните съдилища са породени от факта, че застрахователят по застраховката за гражданска отговорност на лицата, нанесли вредите, е дружеството G.I. A/S със седалище в Дания. Този застраховател няма клон, агенция или друго представителство на територията на Полша, поради което член 11, параграф 2 от Регламента не може да бъде основание за компетентност на националните съдилища. Застрахователят ответник отправя предложения за сключване на застрахователни договори към полските граждани посредством дружеството P. sp. z o.o. със седалище в Ż.

По първия въпрос

9. От практиката на Съда е видно, че с препратката, която се съдържа в член 13, параграф 2 от Регламента, се цели в списъка на ищите, съдържащ се в член 11, параграф 1, буква б) от този регламент, да се добавят лицата, претърпели вреда, без кръгът на последните да се ограничава само до тези, които са я претърпели пряко (решение от 31 януари 2018 г., Hofsoe, C-106/17, (ОВ С 112, 2018 г., стр. 5), т. 37 и цитираната съдебна практика).
10. Съдът посочва също, че дерогациите от принципа за компетентност по местоживеенето на ответника трябва да бъдат **[Ориг. 6]** изключения и да се тълкуват стриктно. От това следва, че никаква специална защита не е оправдана при отношения между професионално извършващи дейност лица от застрахователния сектор, за никое от които не може да се презюмира, че е по-слабо от другото (решение от 31 януари 2018 г., Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018/112/5, т. 40 и 42 и цитираната съдебна практика).
11. В практиката на Съда няма точно определение на понятието „увредена страна“ по смисъла на член 13, параграф 2 от Регламента. Посочва се обаче, че защитната функция, изпълнявана от член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламента, означава, че специалните правила за компетентност, предвидени в тези разпоредби, не се прилагат за лицата, за които тази защита не е оправдана (вж. решения от 13 юли 2000 г., GroupJosi, C-412/98, EU:C:2000:399, т. 65 и 66, от 26 май 2005 г., GIE Reunioneuropéenne и др., C- 77/04, EU:C:2005:327, т. 20 и от 17 септември 2009 г., VorarlbergerGebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, т. 41).
12. Ищецът D. sp. z o.o. със седалище в J. се позовава на решение по дело C-106/17 и твърди, че той самият не е професионален участник в

икономическите отношения в застрахователния сектор и не извършва професионална дейност по предявяване на претенции за обезщетение към застрахователи в качеството на договорен цесионер по тези претенции. Основният предмет на дейност на ищците е извършването на услуги по ликвидация на щети по автомобили и отдаване под наем на заместващи превозни средства. В допълнение обаче, в рамките на безкасовата ликвидация на щети, ищците предявяват претенции към застрахователите за изплащане на дължимите обезщетения.

13. Съгласно съображение 15 от Регламента „[п]равилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника“.
14. У запитващата юрисдикция възникват съмнения какви критерии трябва да се прилагат при преценката дали даден субект е „по-слабата страна“ и съответно дали може да бъде признат за увредена страна по смисъла на член 13, параграф 2 от Регламента и да се позове на основанието за компетентност, произтичащо от член 11, параграф 1, буква б) от Регламента. По-специално, дали трябва да се преценява само фактът, че извършваната от субекта професионална дейност в застрахователния сектор е водеща, а не инцидентна или пък значение имат други фактори, като например притежаваните ресурси и мащабът на извършваната друга стопанска дейност.
15. Според запитващата юрисдикция, като се имат предвид различията в практиката на общите съдилища и релевантността на проблема за компетентността, е важно по-подробно да се определи какви субекти могат да се считат за увредени по смисъла на член 13, параграф 2 от Регламента. Такъв критерий би могло да бъде например основанието за придобиване на право на предявяване на претенция. Това би означавало да се признае, че субектите, които решават да придобият правото на предявяване на определена претенция чрез споразумение по взаимно съгласие, не могат да се позоват на основанието за компетентност, произтичащо от член 13, параграф 2 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от Регламента.

[Ориг. 7] По втория въпрос

16. Първият преюдициален въпрос засяга само ищеца по едното от съединените дела, а именно *D. sp. z o.o.* със седалище в *J.*, но вторият е общ и засяга и двете съединени дела.
17. Запитващата юрисдикция има съмнения дали лице, което по силата на договор за прехвърляне на вземане придобива правото да претендира изплащане на обезщетение от застрахователя по застраховката за гражданска отговорност на причинителя на вреда, може да се позове на цитираните по-горе разпоредби от член 7, точка 2 и член 12 от Регламента,

за да предяви иск пред съда по мястото на настъпване на вредоносното събитие.

18. В член 7, точка 2 от Регламента се предвижда възможност при непозволено увреждане иск да се предяви срещу лице, чието седалище е в държава членка, в съда на мястото, където е настъпило вредоносното събитие. Може съответно да се приеме, че тази разпоредба се отнася и за споровете между правоприемника на пряко увреденото лице и субекта, който носи отговорност за непозволеното увреждане (например застрахователя)^[...] [препращане към националната съдебна практика].
19. Съмнения за възможността за прилагане на посочената привръзка обаче поражда фактът, че отговорността на застрахователя се основава на застрахователния договор, сключен с причинителя на вредата. Освен това въпросът за компетентността по делата, свързани със застраховане, се урежда в членове 10—16 от Регламента.
20. Ищците по съединени дела твърдят, че основанието за компетентността на съда по мястото на настъпване на събитието по разглежданите дела е член 12 от Регламента, съгласно който при застраховката за гражданска отговорност иск срещу застрахователя може да бъде предявен пред съда по мястото, където е настъпило вредоносното събитие. Това виждане намира отражение в случаи с аналогичен фактически състав в практиката на полските общи съдилища ^[...] [препращане към националната съдебна практика]. От друга страна обаче се посочва, че разпоредбата на член 12 от Регламента трябва да се разглежда във връзка с член 13, параграф 2 от Регламента. Така само лицето, което е увредено по смисъла на член 13, параграф 2 от Регламента, би могло да се позове на основанието за компетентност, произтичащо от член 12^[...] [препращане към националната съдебна практика].
21. Възприемането на някой от горните подходи би имало важни последици за всички участници в икономическите отношения. Ако се приеме, че приобретателят на правото на предявяване на претенцията, тъй като е професионален участник в икономическите отношения в застрахователния сектор, не може да се позове на основанието за компетентност, произтичащо от член 7, точка 2 и член 12 от Регламента, тогава искът ще трябва да се предяви преди съда в държавата членка, където е седалището на застрахователя по застраховката за гражданска **[Ориг. 8]** отговорност на причинителя на вредата, макар мястото на инцидента и местоживеенето на причинителя на вредата и на увреденото лице да се намират в друга държава членка.
22. Съгласно член 13, параграф 1 от Регламента обаче „[п]о отношение на застраховка за отговорност застрахователят също така може, ако законът на съда го позволява, да бъде привлечен в производство, което увредената страна е започнала срещу застрахования“. Подобна уредба се съдържа в

член 8, точка 2 от Регламента, където се допуска възможност за предявяване на иск срещу лице с местоживеене на територията на държава членка — като трета страна по дело за поръчителство или гаранция — в съда, сезиран с първоначалното дело. Съгласно посочения по-горе член 822, параграф 4 от Гражданския кодекс, по полското право лицето, което има право на обезщетение във връзка с уговореното събитие по договора за застраховка за гражданска отговорност, може да предяви претенция за обезщетение пряко към застрахователя.

23. Така, за да използва възможността за предявяване на иск срещу застрахователя по застраховката за гражданска отговорност на причинителя на инцидента пред съда по мястото на настъпване на събитието, приобретателят на право на предявяване на претенция ще трябва да съди самия застрахован, тъй като тогава ще може да се позове на основанието да компетентност, произтичащо от член 13, параграф 1 от Регламента (евентуално от член 8, точка 2 от Регламента).
24. При горното тълкуване ще се стигне до неблагоприятни последици за причинителя на вредата, който ще трябва да понесе редица разходи, въпреки че по принцип участието му като ответник в този вид дела не е необходимо. Този подход освен това не съответства на полското право, в което се допуска възможност за предявяване на иск от увреденото лице — а също и от приобретателя на правото на предявяване на претенцията — срещу застрахователя на причинителя на вредата без да е необходима да се предявява иск срещу самия причинител.
25. Според запитващата юрисдикция разумно би било такова тълкуване на разпоредбите на член 12 и 13, параграфи 1 и 2 от Регламента, при което се допуска възможност за предявяване на иск срещу застрахователя по застраховката за гражданска отговорност на причинителя на вредата пред съда по мястото, където е настъпило вредоносното събитие, без да е необходимо да се предявява иск срещу застрахованото лице.
26. В заключение, отговорите на двата отправени от запитващата юрисдикция преюдициални въпроси са необходими за разрешаването на разглежданите от нея дела. Отправянето на горните преюдициални въпроси се подкрепя от факта, че от публично достъпните, а и от известните по служебен ред на запитващата юрисдикция решения на полските общи съдилища е видно, че посочените по-горе разпоредби от Регламента се тълкуват различно, което води до възприемане — в случаи с аналогична фактическа обстановка — на различни подходи относно наличието на компетентност на националните съдилища.
27. [...] [отбелязвания с процесуален характер]